Berömda spöbyggare

Hardys of Alnwick

av T Donald Overfield

□ □ Närhelst flugfiskare samlas, kan man vara säker på att samtalet kommer in på flugspön och deras olika fördelar. Äldre medlemmar i gruppen kanske prisar egenskaperna hos greenheartspön, även om det inte kan finnas många kvar som har full praktisk erfarenhet av detta härliga, men opålitliga material. Yngre medlemmar sjunger glasfiberns eller kanske kolfiberns lovsång.

På en punkt tror jag dock alla kan enas. Det gäller kvaliteten hos de spön som under många år tillverkats av Hardys i Alnwick, en liten stad i Northumberland i norra England. Nämn namn som C C de France, Perfection, Koh-i-Noor, Knockabout eller Crown Haughton och reaktionen hos alla blir säkert positiv för alla vet att samtalet nu rör spön av toppkvalité.

Från bössor till flugspön

När började denna obrutna tillverkning av kvalitetspön? 1872 startade William och John James Hardy en liten verkstad i Alnwick för att göra bössor — båda var de erfarna vapensmeder — samt tillbehör för fiske. Från starten beslöt de att varje moment i tillverkningen skulle sikta på högsta kvalite oavsett kostnaden. De insåg att det alltid fanns en marknad för kvalitetsprodukter, men att man för att ha en chans där också måste vara säker på att ens varor är de bästa.

Spöbyggeriet kom snart att bli det som fångade deras största intresse med vapentillverkningen i andra rummet. Deras välbyggda spön erövrade en färdig marknad. De mästerliga spömakarna upptäcktes av fordrande sportfiskare både i England och utanför dess gränser och tvingade raskt fram en flyttning till större lokaler.

1880 var det återigen dags att utvidga denna gång till en fabrik i Alnwick belägen på Bondgate-Without, snart känd över världen som ”The House of Hardy”. Där fortsatte verksamheten ända fram till 1964 när man drog in i de moderna lokaler där man i dag arbetar.

Hantverkskicklighet

Vad är det som gör att namnet Hardy förbinds med kvalité? Jag tror att det kan sammanfattas i två punkter: Uppfinningsrikedom och fanatisk noggrannhet i detalj. Den dåtida fisketidningen Fishing Gazette som var känd för sina rättframma omdömen om de som försökte sälja undermåliga spön, skriver i ett nummer år 1900 angående ett hardyspö: ”Den finaste hantverksskicklighet som någonsin ägnats ett spö”. Verkligen ros från en så kritisk tidning.

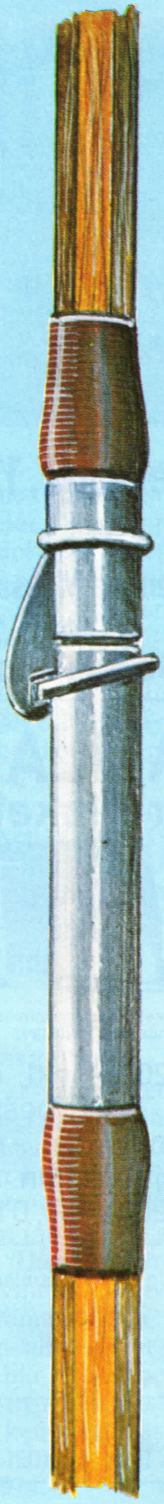

Spöholkar av typ Loch-Fast eliminerar det, särskilt på tyngre spön besvärliga problemet med glidande holkar.

Hardyspöna hade emellertid nått erkännande långt tidigare än så. I fiskeutställningen i London 1883 vann de inte bara guldmedaljen för det bästa öringspöt utan också i konkurrens med 50 andra tillverkare ett penningpris för det bästa spösortimentet. Från den tiden såg bröderna Hardy medaljer flyta in i ändlös ström.

Tävlingsintresse

John James Hardy utvecklade ett livligt intresse för tävlingskastning. Han menade att erfarenheter från internationella tävlingar kunde komma väl till pass i utvecklingen av det perfekta kastinstrumentet. Intresset sporrades utan tvivel av den store flugfiskaren G E M Skues — alltid en förespråkare för de amerikanske Leonardspöna — som i början av 1900-talet startade en livlig debatt angående fördelen hos korta respektive långa spön för längdkastning.

Debatten nådde sin höjdpunkt när redaktören för Fishing Gazette föreslog en tävling vid Winter Club i London. Matchen rapporterades i The Field's februarinummer 1906 som noterade att ett Leonardspö på 304 cm (10') och 162 gram prövades mot hardyspön och spön från Allcock. J. J. Hardy anlände till tävlingen beväpnad med tre spön på 304 cm med vikt mellan 158 gram och 166 gram. Två spön på 273 cm (9') med en vikt av 151 och 158 gram och ett spö av ny design med en längd av 298 cm (9' 10') som vägde 160 gram. Med det senare spöt gjorde J. J. Hardy ett perfekt kast på över 28 meter. The Field rapporterar också att han gjorde ett kast på 22 meter med ett spö som endast vägde 97 gram. I efterhand kan man nog konstatera att utgången var jämn. Leonardspöt visade sig vara lika bra. I alla fall stimulerade tävlingen engelska spöbyggare till att göra lättare spön.

1908 vann John James Hardy de professionella grenarna i fluga, laxfluga och torrfluga i de fransk-engelska tävlingarna som arrangerades i London. Vid den här tiden hade två andra medlemmar av familjen Hardy anslutit sig till företaget. Laurance Hardy och Harold J. Hardy. Båda bevisade hardyspönas klass genom att också vinna grenar i tävlingen.

Fram till 1925 gjorde Hardy sina spön enligt gamla beprövade metoder. Den ständigt växande efterfrågan gjorde det emellertid nödvändigt att införa maskiner i vissa tidskrävande tillverkningsmoment. Laurence Hardy studerade alla förekommande maskiner för tillskärning och bearbetning av bambustrimlorna. Han ritade och byggde sedan egna maskiner som medförde en kraftig arbetsbesparing utan att offra kvaliteten.

Laurence var emellertid inte den ende uppfinnaren i familjen. Så långt tillbaka som 1882 hade man konstruerat de berömda spöholkarna av typ ''Loch-fast''. En utmärkt design som har fungerat bra på

Kan detta vara urfadern till Polystickle? Den här modellen fanns i Hardys katalog från 1894.

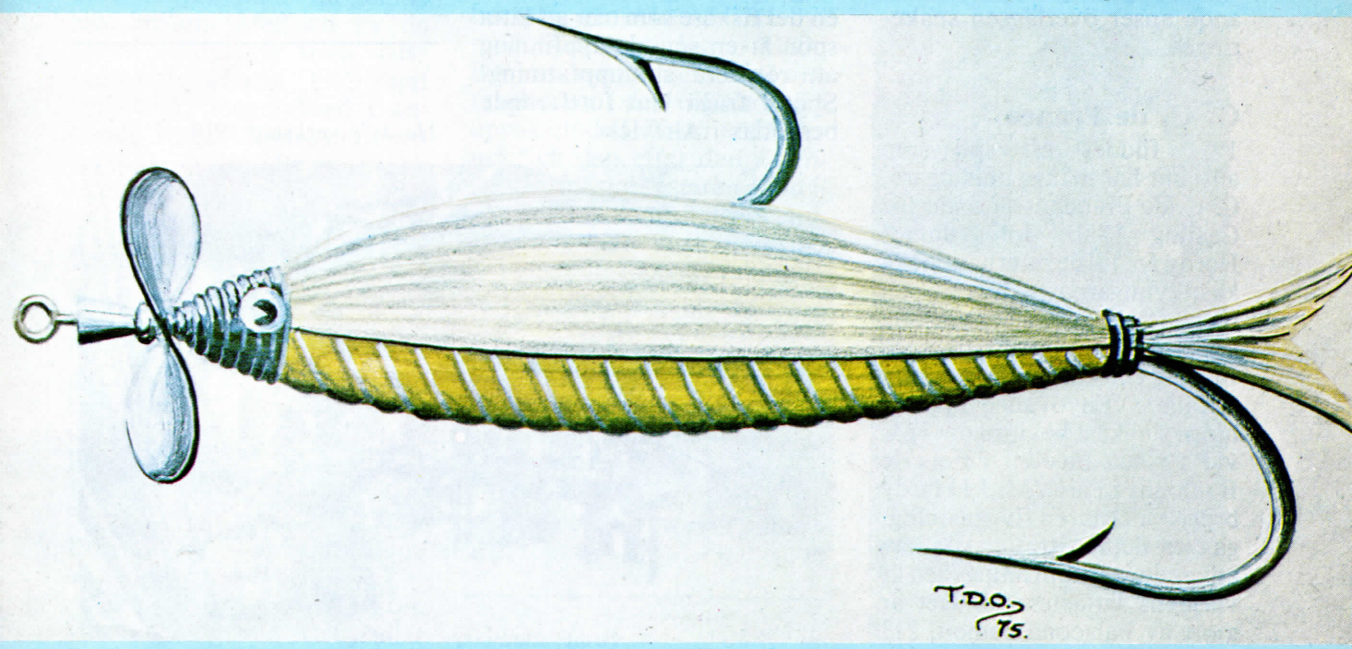

J. J. Hardy demonstrerar sitt klassiska C C de France i Paris 1911. Gentlemannen till höger håller spöt medan Hardy stor i mitten i sin typiska engelska tweedkostym.

mitt gamla ”Perfection” som under årens lopp tagit fler öringar än jag kan minnas. Två år senare kom de med ”Wedge Universal” rullfäste. 1890 utvecklade man bridge-öglan som många flugfiskare fortfarande anser överlägsen snakeringen.

C. C. de France

1911 föddes ett spö som alltjämt har många anhängare, C. C. de France. C. C. står för Casting Club. John James Hardy for till de internationella kasttävlingarna i Paris och förbluffade den församlade expertisen med sitt lätta spö. Fishing Gazette skrev om detta tillfälle: ”En ovanlig uppvisning i flugkast bevittnades i går vid Tir aux Piqeons i Bois de Boulogne i Paris. Mr J J Hardy brittisk mästare i flugkastning, gav en demonstration där han använde vad som antagligen är världens lättaste spö. Det är gjort av Palacona bambu, 213 cm (7') och väger endast 78 gram. Med detta spö kastade Mr Hardy över 23 meter, vilket är betydligt längre än genomsnittet för en skicklig fiskare som använder ett tre gånger så långt spö”. Den notisen bör få en del fiskare som tror att lätta spön är en sentida uppfinning att revidera sin uppfattning! Spöt i fråga kan fortfarande beskådas i Alnwick.

Hardy's verkstad 1910

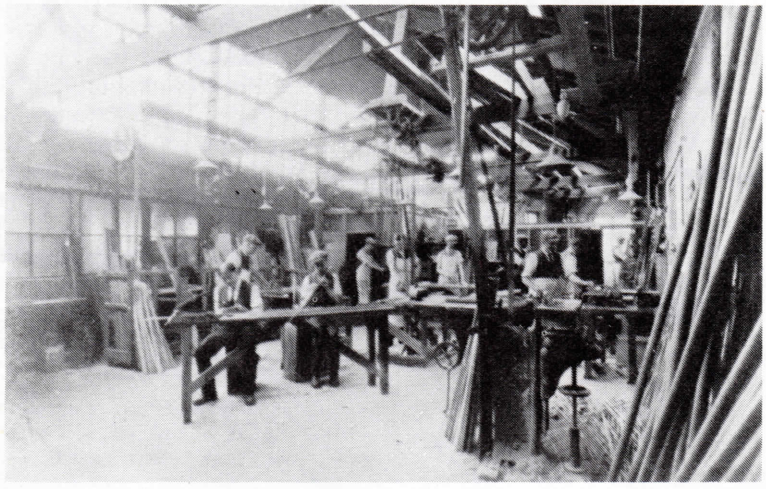

Hålbyggda spön

Intresset för tävlingskastning ledde till många utmärkta konstruktioner. 1935 tillverkade man ett splitcanespö från vilket man tagit bort den mjuka kärnan och ersatt den med furuved. Furukärnan ökade knappt spöts vikt men förbättrade styrkan. Det första spöt av denna typ kallades Torney och under första året i bruk användes det för att sätta 24 rekord och säkra 76 förstapris över hela världen. Denna design användes sedan för de berömda spöna L R H Dry Fly och L R H Dry/Wet Fly.

Under 1939-45 användes Hardys resurser i krigsindustrin för att göra flygplansdetaljer och specialammunition. Efter kriget var efterfrågan stor på goda flugspön. Hardy utgick nu från sin Tourneyserie och satsade på att förbättra dem. Resultatet blev ett hålbyggt spö. Väggtjockleken måste ökas något för att kompensera för frånvaron av furukärnan. Framgången med konstruktionen sammanhängde till inte ringa del med utvecklingen under kriget av limtekniken. Med ett av de första hålbyggda spön satte James L Hardy 1959 nytt europeiskt längdrekord i enhands fluga. Konstruktionen användes sedan i Phantom och Hollolight serierna.

Inte bara spön

Här bör kanske påpekas att det inte bara är spön som kommit från fabriken i Alnwick. Andra grejor från Hardy har också blivit väl mottagna. I synnerhet deras flugrullar. Rullar som Perfect, Unique, St George, St John, Sunbeam — och mest berömda av dem alla L R H Lightweight, — är uppskattade av alla flugfiskare.

För att ge en uppfattning om värdet hos gamla hardyrullar citerar jag en annons i den amerikanska tidningen Fly Fisherman: ''Perfect-rulle, sliten på utsidan men 100% perfekt mekaniskt''. Priset? Åttiofem dollar! Det är inget isolerat fall. Samtidigt utanonserades fem andra gamla hardyrullar i pris mellan 40 och 95 dollar. Det är höga priser för rullar som kanske redan landat tusentals laxar och öringar.

Glasåldern

Från mitten av 50-talet till början av 60-talet skedde stora framsteg i användningen av glasfiber som spömaterial. Hardy experimenterade från början med materialet. Vid den tidpunkten var man emellertid hänvisad till amerikanska klingor och dessa var i allmänhet gjorda för haspelfiske. Hardy insåg emellertid glasets möjligheter som spömaterial och byggde en fabrik för framställning av glasfiberklingor som stod färdig 1964.

För utvecklingen av glasfiberspön samarbetade Hardys med Sportglass Inc. i USA. Det var en fruktbar allians som resulterade i den välkända och uppskattade JET-serien. Namnet fick den efter den amerikanske mästarkastaren John E Tarantino, som nyligen tragiskt mördades när han försökte stoppa beväpnade inkräktare i sitt hem.

Hardys historia är därmed framme vid våra dagar. Den spänner över 103 år av spöbygge med material som lancewood, greenheart, splitcane och glasfiber. Kolfibern har nu kommit och åter experimenterar Hardy med ett nytt material ■

John James Hardy

William Hardy